

PROTOCOL

Veilig klimaat

2019-2023

KC Talentum
Koning Karelpad 12
3813 HC Amersfoort
033 – 4720634
talentum@kpoa.nl
www.basisschool-talentum.nl

Inleiding

Wij hechten grote waarde aan een veilig pedagogisch klimaat binnen de school, een voorwaarde voor een positieve ontwikkeling van onze leerlingen. Om dit klimaat te realiseren werken wij schoolbreed met de methode 'Vreedzame school' om een omgeving te realiseren waarin iedereen (leerlingen, ouders en personeel) zich betrokken en verantwoordelijk voelt en op een positieve manier met elkaar omgaat. De school is hierbij een plek waar leerlingen ervaringen durven opdoen vanuit een veilige basis.

Deze veilige basis kan echter verstoord worden op het moment dat een kind zich onveilig voelt op school, wat hem/haar ernstig kan belemmeren in zijn/haar ontwikkeling. In dit protocol zullen wij verdere verduidelijking geven over de aanpak waarop we op school een zo veilig en stimulerend mogelijke leeromgeving realiseren. We maken hierbij onderscheid tussen ongewenst gedrag en pesten (alhoewel dit ook een vorm van ongewenst gedrag is). Van al het personeel, de leerlingen en alle ouders/verzorgers wordt verwacht dat zij dit protocol kennen. Het protocol is ook van toepassing op alle personen die onze school bezoeken.

1. Ongewenst gedrag

Wij onderscheiden de volgende vormen van ongewenst gedrag:

- Fysieke agressie of geweld
Het uitoefenen van elke vorm van feitelijk geweld op of gericht tegen het lichaam van een ander. Het ongewenst aanraken van een ander of het verbaal of non-verbaal dreigen hiermee.
- Verbale en schriftelijke agressie of geweld
Het mondeling of schriftelijk (brief, SMS, sociale-media etc.) (be)dreigen, beledigen, (seksueel) intimideren, discrimineren, pesten of uitschelden van een persoon.
- Vernieling en vandalisme
Het gericht kapotmaken van materialen van de school of derden of het kapotmaken van materialen in combinatie met fysieke agressie of geweld.
- Niet luisteren
Niet luisteren kan in sommige gevallen ook bijdragen tot een onveiligheid. Doordat er niet geluisterd wordt, kan er een sfeer ontstaan waarin anderen zich niet prettig voelen. Het gaat hier met name om het niet opvolgen van instructies of het weigeren te luisteren naar wat er gezegd wordt.

Gerelateerde aspecten die bijdragen aan een onveilige omgeving:

- Het bij zich hebben van gevaarlijke voorwerpen als wapens, vuurwerk en drugs e.d. of daarop lijkende voorwerpen;
- Het onder invloed zijn van drogerende middelen;
- Stelen.

1.1 Preventie

In alle groepen wordt gewerkt met De Vreedzame school, een methode voor sociaal emotionele ontwikkeling. Zo werken we aan een veilig schoolklimaat waarin leerlingen leren om respectvol met elkaar om te gaan. Deze methode werkt ook preventief ten aanzien van pestgedrag. We doen dit aan de hand van gedragsregels, de zogenaamde grondwet van de school.

Op onze school:

- helpen we elkaar, zodat iedereen zich veilig kan voelen en met plezier kan leren,
- respecteren we elkaar zoals we zijn,
- denken we eerst na, voordat we doen,
- gaan we zorgzaam om met elkaar en de spullen,
- denken we in oplossingen en niet in problemen.

In elke groep bespreekt de leerkracht met de leerlingen hoe vorm gegeven kan worden aan deze regels, waarna de leerkracht met de leerlingen ook groepsafspraken maakt. Als er iets gebeurt spreekt de groep elkaar aan op bovenstaande regels en de gemaakte afspraken. Op deze manier leren de leerlingen eigen verantwoordelijkheid nemen.

1.2 Interventie

Regels en afspraken zorgen voor duidelijkheid in de omgang met elkaar. We leren de leerlingen om hiermee om te gaan en eventuele conflicten of problemen op te lossen door te luisteren en erover te praten. Wij vinden dit gewenst gedrag. Ongewenst gedrag accepteren we niet. Mocht er toch sprake zijn van ongewenst gedrag, dan hanteren wij een stappenplan. Een leerling neemt zijn 'stappenplan' mee naar het volgende leerjaar. Hij/zij begint dus niet opnieuw.

Stappen	Wie	Wat
Stap 1	Leerling	We willen de leerlingen leren problemen op te lossen door erover te praten. Het is een leerproces. Mocht dit worden opgelost door te

		schelden, schoppen, slaan, bedreigen, dan wordt de leerling uit de situatie gehaald en op een plek neergezet om af te koelen en na te denken over zijn gedrag. Voor het tonen van ongewenst gedrag blijft de leerling 1 pauze binnen. Deze stap wordt drie keer herhaald voordat wordt overgegaan naar stap 2.
	Leerkracht	De leerkracht neemt de beslissing over de maatregelen. <i>Bij elk incident belt de leerkracht naar huis en informeert over de situatie. vraagt de ouder(s)/verzorger(s) om het ongewenste gedrag met hun kind te bespreken.</i> De leerkracht bespreekt het incident met de duo, zodat de duo de eerstvolgende dag op de hoogte is. De leerkracht zet het incident in het leerlingdossier van de betreffende leerling. Deze stap wordt drie keer herhaald voordat wordt overgegaan naar stap 2.
	Ouder(s)/ verzorger(s)	Ouder(s)/verzorger(s) bespreken het ongewenste (en gewenste) gedrag met hun kind. Deze stap wordt drie keer herhaald voordat wordt overgegaan naar stap 2.

Als het gedrag van de leerling structureel verbetert, is het niet nodig over te gaan naar stap 2. Indien de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont, gaan we over naar stap 2.

Stappen	Wie	Wat
Stap 2	Leerling	Als de leerling voor de vierde keer het ongewenste gedrag vertoont, informeert de leerkracht de ouder(s) /verzorgers en nodigt ze nog diezelfde dag uit op school. De leerling en de ouder(s)/ verzorgers gaan in gesprek met de leerkracht. Voor het tonen van ongewenst gedrag blijft de leerling 1 pauze binnen en 15 minuten na. De leerling en de ouder(s)/ verzorgers gaan in gesprek met de leerkracht. Leerkracht, leerling, ouders vullen een contract in (zie bijlage).
	Leerkracht	De leerling en de ouder(s)/ verzorgers gaan in gesprek met de leerkracht. Leerkracht benoemt dat het gedrag moet stoppen. Leerkracht, leerling, ouders vullen een contract in (zie bijlage). Ouders en leerling worden door leerkracht geïnformeerd over stap 3 indien de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont. Leerkracht bespreekt de gemaakte afspraken met de intern begeleider. De leerkracht maakt direct een afspraak om na 4 weken het contract te evalueren. De leerkracht bespreekt het incident met de duo, zodat de duo de eerstvolgende dag op de hoogte is. De leerkracht zet het contract in het leerlingdossier van de betreffende leerling. De leerkracht informeert de overige teamleden.

	Ouder(s)/ verzorger(s)	De leerling en de ouder(s)/ verzorgers gaan in gesprek met de leerkracht. Leerkracht, leerling, ouders vullen het contract in.
--	---------------------------	---

Als het gedrag van de leerling structureel verbetert, eindigt het contract en gaan we terug naar het einde van stap 1. Indien de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont, gaan we over naar stap 3.

Stappen	Wie	Wat
Stap 3	Leerling	Als de leerling zich niet houdt aan de afspraken in het contract, blijft hij 5 keer 15 minuten (groep 3 en 4) of 5 keer 30 minuten (groep 5 t/m 8) na.
	Leerkracht	De ouders, leerkracht en Intern begeleider gaan in gesprek over de leerling. De leerling wordt hierover door hen geïnformeerd. De leerkracht informeert de ouders en de leerling over stap 4 indien de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont. De leerkracht maakt direct een afspraak om na 4 weken het contract te evalueren. De leerkracht bespreekt het incident met de duo, zodat de duo de eerstvolgende dag op de hoogte is. De leerkracht vult de status aan in het leerlingdossier van de betreffende leerling. De leerkracht informeert de overige teamleden.
	Intern begeleider	Ouders en intern begeleider gaan extra hulp inschakelen via het wijkteam. De leerling heeft extra hulp nodig om zijn gedrag te laten stoppen. De intern begeleider maakt direct een afspraak met ouders en leerkracht om na 4 weken het resultaat van de extra hulp te evalueren.
	Ouder(s)/ verzorger(s)	Ouders schakelen samen met de intern begeleider extra hulp in via het wijkteam. De leerling heeft extra hulp nodig om zijn gedrag te laten stoppen.

Als het gedrag van de leerling structureel verbetert door de inzet van extra hulp, eindigt het contract en gaan we terug naar het einde van stap 1. Indien de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont, gaan we over naar stap 4.

Stappen	Wie	Wat
Stap 4	Leerling	Als de leerling niet het gewenste gedrag vertoont, wordt er overgegaan tot intern schorsen na elk incident. Dit houdt in, dat de leerling wordt 2 groepen hoger of 2 groepen lager geplaatst. Intern schorsen van 1 dag gaat maximaal 5 keer. De leerling krijgt schoolwerk mee in de andere groep.
	Leerkracht	De ouders, leerkracht een lid van het MT gaan in gesprek over de leerling. De leerling wordt hierover door hen geïnformeerd. De leerkracht bespreekt het incident met de duo, zodat de duo de eerstvolgende dag op de hoogte is. De leerkracht vult de status aan in het leerlingdossier van de betreffende leerling. De leerkracht informeert de overige teamleden.

	Intern begeleider	De intern begeleider schakelt hulp in van het samenwerkingsverband (SWV De Eem). Ouders en intern begeleider overleggen of de ingeschakelde hulp voldoende is. De intern begeleider maakt direct een afspraak met ouders en leerkracht om na 2 weken het resultaat van de extra hulp te evalueren.
	MT	De ouders, leerkracht een lid van het MT gaan in gesprek over de leerling. Het lid MT informeert de ouders en de leerling over stap 5 indien de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont.
	Ouder(s)/ verzorger(s)	Ouders schakelen samen met de intern begeleider extra hulp in via het wijkteam. De leerling heeft extra hulp nodig om zijn gedrag te laten stoppen.

Als het gedrag van de leerling structureel verbetert door de inzet van extra hulp, eindigt het contract en gaan we terug naar het einde van stap 1. Indien de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont, gaan we over naar stap 5.

Stappen	Wie	Wat
Stap 5	Leerling	Als de leerling opnieuw ongewenst gedrag vertoont, treedt het Protocol Schorsen en verwijderen in werking.
	Leerkracht	De leerkracht informeert de duo, zodat de duo de eerstvolgende dag op de hoogte is. De leerkracht vult de status aan in het leerlingdossier van de betreffende leerling.
	MT	Een lid van het MT informeert de ouders over het in werking treden van het Protocol Schorsen en verwijderen. Zie voor verdere stappen het betreffende Protocol. Het lid MT informeert de overige teamleden.
	Ouder(s)/ verzorger(s)	De ouders worden door een lid van het MT geïnformeerd over het in werking treden van het Protocol Schorsen en verwijderen. Zie voor verdere stappen het betreffende Protocol.

Nb.

De leerkracht probeert het ongewenste gedrag te stoppen, door heldere eenduidige instructies te geven. De leerling wordt uit de situatie gehaald, waardoor de leerling tot rust kan komen en een onveilige situatie opgeheven wordt. Om agressie of geweld te stoppen kan het nodig zijn om de leerling met fysieke sturing uit de situatie te halen en bijvoorbeeld mee te nemen naar een andere plek in de school. Het vastpakken doe je pas nadat je de leerling van te voren hebt gewaarschuwd en nogmaals een kans hebt gegeven om te luisteren. Mocht het gedrag niet stoppen, kan een noodmaatregel zijn dat er gevraagd wordt de leerling op te halen van school. Dit is altijd in overleg met het MT.

2. Pesten

We maken een onderscheid tussen incidenteel pesten (of plagen) en systematisch pesten.

Incidenteel pesten (of plagen):

Het is plagen als de kinderen aan elkaar gewaagd zijn: De ene keer doet de een iets onaardigs, de volgende keer is het een ander. Het is een spelletje, niet altijd leuk, maar nooit echt bedreigend. Er is geen winnaar of verliezer. Vaak gaat het om een lolletje. Je bent dan ook in staat om jezelf te verdedigen. Je loopt geen (blijvende) schade op. Het kan gebeuren bij iedereen.

Systematisch pesten.

Bij systematisch pesten wordt een slachtoffer uitgezocht om de baas over te spelen op een zeer bedreigende manier. Een algemene definitie van pesten is moeilijk te geven, maar de volgende kenmerken dekken voor een groot deel de lading:

- Pesten is een ander bewust uitschelden, discrimineren, bestelen, hinderen, intimideren, buitensluiten, pijn doen, of spullen van hem/haar vernielen.
- Pesten is meestal gericht tegen één persoon.
- Pesten heeft een bedreigend en systematisch karakter.
- Pesten gebeurt niet eenmalig maar herhaaldelijk.
- Pesters zijn meestal (fysiek) sterker, ouder, of met meer in aantal.
- Het slachtoffer kan zich (om welke reden dan ook) niet verweren of verdedigen.
- Pesten gebeurt meestal als er geen volwassenen in de buurt zijn.
- Pesters en omstanders (kunnen) lachen om hetgeen wat het gepeste kind wordt aangedaan.
- Degene die gepest wordt heeft er hinder, verdriet en pijn van.

Onder pesten verstaan wij ook het 'Queen bee' (bijkoningin) gedrag en haar gevolg van 'wannabees' (werksters) van meisjes, vooral in de bovenbouw. Door het roddelcircuit wordt de lagere in de pikorde buitengesloten.

2.1 Preventie

Wij geven wekelijks in alle groepen les vanuit de methode 'De Vreedzame School'. Een van de onderwerpen die wij behandelen is 'conflicthantering', waarin wij de leerlingen stimuleren om conflicten zelfstandig op te lossen. Dit stimuleren wij vanuit het principe dat leerlingen zelf (mede)verantwoordelijk zijn voor het klimaat op school. Wanneer de leerlingen er onderling niet uitkomen, is de leerkracht (of een andere door school aangestelde volwassene) de aangewezen persoon om dit proces te begeleiden. Ook zijn er binnen de groepen vastgestelde omgangsregels zichtbaar opgehangen.

We maken de leerlingen duidelijk dat het inschakelen van een leerkracht in het geval van pesten, niet als klikken, maar als melden wordt beschouwd. We belonen dit juist door bijvoorbeeld het geven van een compliment.

We vertellen de leerlingen dat als zij gepest binnen de klas opmerken, hij/zij ook de verantwoordelijkheid heeft om dit te melden bij de leerkracht. Vanuit het principe van de Vreedzame School zijn alle leerlingen immers verantwoordelijk voor een prettige sfeer binnen de school.

2.2 Interventie

Om de leerlingen de conflicten zoveel mogelijk zelfstandig op te laten lossen, hanteren wij het volgende stappenplan:

Stap 1:

De leerlingen proberen er eerst gezamenlijk uit te komen door middel van een gesprek.

Stap 2:

Als de leerlingen er samen niet uitkomen, kunnen zij naar de leerkracht gaan. Medeleerlingen kunnen het eventueel ook aangeven als er een conflict speelt binnen hun klas. De leerkracht bemiddelt tussen de twee partijen, waardoor het conflict opgelost kan worden. Het gesprek is geslaagd op het moment dat het conflict voor beide partijen is op deze vreedzame manier is opgelost.

Stap 3:

Lukt het voor beide partijen niet op een vreedzame manier op te lossen, dan zal de rol van de leerkracht veranderen van een vreedzame naar een arbitrale.

In dat geval geeft de leerkracht in een gesprek met beide partijen de ongewenste situatie aan en maakt nieuwe afspraken omtrent het gedrag. De leerkracht laat hierbij duidelijk merken dat het pestgedrag niet getolereerd wordt. Afhankelijk van de ernst en de frequentie van het pestgedrag, kunnen er strafmaatregelen worden ingezet (deze kunnen variëren van het schrijven van een opstel over het pestgedrag in 'lichte' gevallen, tot schorsing of verwijdering in zeer ernstige gevallen).

In eerste instantie wordt de situatie binnen de groep opgelost. Bij herhaald gedrag worden de ouders van zowel de pester als de gepeste op de hoogte gebracht van de situatie om hier een efficiënte oplossing voor te vinden.

2.3 Begeleiding

Na het opmerken van het pesten en het verhelderen van de situatie, hechten wij ook veel waarde aan de daaropvolgende begeleiding van de leerlingen. Deze vindt vanuit de leerkracht plaats op 3 gebieden:

De gepeste

- Toon begrip en medeleven voor de situatie van het kind.
- Geef aan dat alles wat tussen leerkracht en kind besproken wordt, ook tussen deze twee partijen blijft. Het kind hoeft dus niet bang te zijn voor consequenties van de pesters, omdat hij belastende informatie over hen met de leerkracht deelt.
- Stel open vragen, in plaats van het doen van (onbewuste) aannames. Vraag het kind hoe hij/zij zich voelt. Hierdoor wordt vaak veel meer informatie verkregen.
- Probeer samen met de leerling de rol van de gepeste in de ongewenste situaties te bepalen. Doet hij/zij misschien iets wat negatief gedrag uitlokt? Of zou de gepeste misschien anders kunnen reageren op het pestgedrag? De gepeste is uiteraard nooit de schuldige binnen de situatie, maar zijn/haar gedrag kan de situatie misschien wel positief of negatief beïnvloeden.
- Bespreek met het kind wat hij/zij graag anders zou willen zien en bedenk samen oplossingen.
- Schat de weerbaarheid van de leerling in. Vaak is dit bij een gepest kind erg laag, waardoor een weerbaarheidstraining uitkomst zou kunnen bieden.
- Laat het kind weten dat hij/zij er niet alleen voor staat.

De pester

- Laat de leerling weten dat het pestgedrag niet wordt getolereerd op school en dat hier ook consequenties aan verbonden zijn.
- Ga op zoek naar de achterliggende reden voor het pestgedrag. Vaak pesten kinderen uit de angst om anders zelf gepest te worden, onzekerheid speelt hierin een grote rol. Het aanpakken van een onderliggend probleem is vaak een effectieve methode om het pestgedrag te laten verminderen.

- Doe een beroep het op het geweten van de leerling. Probeer hem/haar in te laten zien wat de negatieve gevolgen zijn van het pestgedrag.
- Laat de leerling zijn/haar excuses aanbieden aan de pester door middel van een gesprek.

De groep

- Maak het onderwerp pesten over het algemeen bespreekbaar, zonder de specifieke situatie en personen te benoemen. Dit kan bijvoorbeeld door een les te besteden aan het voeren van een debat of een klassendiscussie door middel van stellingen.
- Voer de les 'conflicthantering' uit, te vinden in de lessenserie van de Vreedzame School. In het kader van cyberpesten kan de leerkracht een les besteden over het gedrag op internet en de verstrekende gevolgen die vrijgegeven informatie kan hebben. Veel leerlingen weten niet dat wat ze op het internet zetten, er nooit meer afgaat.

2.4 Cyberpesten

Eén probleem is dat van het pesten via internet, ook wel digi- of cyberpesten genoemd. Preventief kan de leerkracht een thema-les geven over de voordelen en risico's van communiceren en het delen van informatie via het web. Hiermee proberen wij bij de leerlingen bewustwording te creëren ten aanzien van de consequenties van hun acties op het internet. Helaas is dit geen garantie voor het voorkomen van digitaal pesten.

Voorbeelden van cyberpesten zijn:

- Kwetsende of bedreigende berichten sturen via whatsapp of social media;
- Beledigende foto's, video's of persoonlijke gegevens van het slachtoffer op internet plaatsen;
- Cyberstalking, waarbij het slachtoffer aanhoudend lastiggevallen wordt via het internet.

Cyberpesten wordt vaak nog erger ervaren dan 'direct' gepest, omdat het pesten niet ophoudt op het moment dat de leerling van school vertrekt. Jongeren zijn steeds vaker in het bezit van een smartphone, tablet of laptop waarmee zij op elk moment van de dag in contact met elkaar kunnen staan, zo ook de pester en de gepeste. Door de anonimiteit (en daarmee het gevoel van veiligheid) op het internet en het feit dat de dader en het slachtoffer niet in direct contact met elkaar staan, zijn de daders vaak weinig terughoudend in hun pesterijen. Het effect op het slachtoffer is groot, want hij/zij is nergens vrij van het pesten en voelt zich vaak aanhoudend onveilig. Bovendien is de impact van cyberpesten groter dan bij gewoon pesten, omdat er veel meer toeschouwers meekijken via het internet. Ten slotte zijn de gegevens die op internet vrijgegeven worden vrijwel niet meer te verwijderen, waardoor de gepeste nog jarenlang negatieve consequenties kan ervaren van het pestgedrag. Het is onmogelijk voor ouder(s) en school om een constante controle uit te oefenen betreffende de internet-activiteiten van de leerlingen. Om deze reden speelt preventie in deze kwestie een grote rol. Ouders en leerkrachten kunnen een belangrijke bijdrage leveren aan het internetgedrag van kinderen door het kind te begeleiden tijdens het gebruik van verschillende devices. En er voor te zorgen dat hij/zij het meldt als er nare dingen gebeuren. Ook is het belangrijk om informatie te geven over hoe om te gaan met persoonlijke gegevens, wachtwoorden en het plaatsen van informatie. Uiteraard is de ideale situatie als ouders en school op één lijn zitten wat betreft hun visie op internetgedrag.

Bijlage:

Contract gericht op gewenst gedrag	Versie	1	
	Datum		

Naam leerling:	
Groep:	
Datum:	
Leerkracht:	

De leerling werkt aan de volgende doelen:

Doel 1:	
Doel 2:	
Doel 3:	

Met betrekking tot het gedrag zijn de volgende afspraken gemaakt, om te helpen de doelen te bereiken:

Ongewenst gedrag t.o.v. andere leerlingen	Gewenst gedrag t.o.v. andere leerlingen
Ongewenst gedrag t.o.v. de leerkracht	Gewenst gedrag t.o.v. de leerkracht
Wat kan de leerkracht doen om je te helpen	Wat kunnen de leerlingen doen om je te helpen

Datum evaluatie	
Wie evalueert?	

Ondertekening		
Leerling	Ouder/verzorger	Leerkracht